

Завідувач кафедри

Петрова Т.І., професор, к.п.н./

« 12 » серпня 2023 р.

Розробник силабуса

Плотнікова Л.Ф., к.ф.н., доц./

Сметанська М.І., к.ф.н., доц./

СИЛАБУС

Основи академічного письма

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ОК32
2) Навчальний рік: 2023-2024
3) Освітній рівень: бакалавр
4) Форма навчання: денна, заочна
5) Галузь знань: 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 052 «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»
7) Статус освітньої компоненти: обов'язкова
8) Семестр: 1
9) Контактні дані викладача Професор кафедри мовної підготовки і комунікації, к.ф.н., доц. Дикарева Л.Ю. E-mail: dykareva.liu@knuba.edu.ua Профіль на сайті: http://surl.li/fjwdi Доцент, канд.філолог.н. Сметанська Марія Іванівна, smetanska.mi@knuba.edu.ua , (038)-0985975665, Профіль на сайті КНУБА: https://www.knuba.edu.ua/vikladackij-ta-dopomizhnij-sklad-kafedri/
10) Мова викладання: українська
11) Пререквізити на основі загальної середньої освіти
12) Мета курсу: формування академічної культури, академічної грамотності, практичних навичок усного й писемного мовлення студентів, необхідних для успішного навчання та майбутньої професійної діяльності.

13) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання компетентності
1.	ПРН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.	Усне опитування, тестування, контрольна робота, іспит	Лекції, практичні заняття, тренувальні вправи	ІК СК09 ДСК01 ДСК02
2.	ПРН04. Мати навички професійної комунікації.	Усне опитування, тестування, контрольна робота, іспит	Лекції, практичні заняття	ІК ЗК04 СК09 ДСК02

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування академічної культури, академічної грамотності, практичних навичок усного й писемного мовлення студентів, необхідних для успішного навчання та майбутньої професійної діяльності.

Практична спрямованість курсу: як володіння мовою допоможе навчатись і зробити кар'єру в будь-якій сфері.

Завдання курсу: допомогти студентам засвоїти особливості жанру академічного письма; здобути практичні навички усного і писемного наукового мовлення, досвід збирання і вивчення фактів, роботи з фаховими текстами, самостійного пошуку й опрацювання джерел, досвід виконання як індивідуальних завдань, так і групових проєктів; дати можливість студентам виявити власні аналітичні, критичні та творчі здібності; інтенсифікувати комунікацію студентів між собою, а також з викладачем; навчити студентів розраховувати й планувати свій час, критично оцінювати власні досягнення, а також працю колеґ.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА (<https://org2.knuba.edu.ua/course/index.php?categoryid=3851>). Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Компетентності студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.
Загальні компетентності	
ЗК04	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК05	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
Фахові компетентності	
СК09	Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.
Додаткові фахові компетентності	
ДСК01	Здатність до поглибленого розуміння тенденцій політичного розвитку, передбачення його наслідків, вироблення рекомендацій для політичного керівництва та забезпечення реалізації цих рекомендацій в політичному управлінні.
ДСК02	Здатність управляти територіальними організаціями політичних партій, громадськими організаціями шляхом реалізації функцій менеджменту.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що досягаються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН02	Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.
ПРН04	Мати навички професійної комунікації.
ПРН16	Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і

	широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.
ДПРНО1	Вміти готувати пропозиції стосовно розгляду, ухвалення й утілення в життя політичних рішень.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі результати навчання через знання, уміння та навички:

- знати традиції академічного спілкування;
- розрізняти жанри академічного письма;
- оперувати поняттями «науковий стиль», «науковий текст», «академічна комунікація», «академічне письмо», знати їхні інтегральні та диференційні характеристики;
- генерувати наукові ідеї, моделювати наукові знання й організовувати процес академічного письма;
- послуговуватися репрезентаційними й аргументаційними формами мовлення в академічній комунікації;
- вести наукову дискусію, доводити або спростовувати актуалізовані твердження;
- піддавати компресії чужий текст, групувати джерела, систематизувати матеріал, покликатися на авторитетних науковців, цитувати їх позиції;
- академічно грамотно обґрунтовувати актуальність теми, висвітлювати стан розроблення проблеми, формулювати об'єкт, предмет, мету й завдання;
- застосовувати різні види правок академічного тексту;
- писати академічне есе.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей, передбачених відповідним стандартом вищої освіти України: загальних:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Результати навчання дисципліни деталізують такі програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України:
  - узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням;
  - здійснювати пошук інформації з різних джерел для розв'язання професійних завдань;
  - використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва;
  - навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.

Програма дисципліни

Змістовий модуль 1. Формування академічної культури студента та культури мовлення

Лекція 1.

Основи академічної доброчесності. Інтелектуальна власність та об'єкти авторського права в освіті та науці. Охорона авторського права та суміжних прав. Права і обов'язки учасників освітнього процесу. Дотримання принципів академічної доброчесності в навчальній та науковій роботі. Культура мовлення здобувача освіти: стилістична і лексична грамотність, образність висловлювань, доречність вживання слів іншомовного походження. Український мовленнєвий етикет.

Практичне заняття 1.

Кодекс честі у навчанні студентів. Принципи академічної доброчесності, їх поширення на здобувачів освіти та організаторів навчального процесу. Дотримання принципів доброчесності у ділових стосунках.

Практичне заняття 2.

Порушення академічної доброчесності: обман, хабарництво, фальсифікація, фабрикація. Засоби запобігання цим порушенням та наслідки для порушників. Аналіз прикладів порушення академічної доброчесності у світовій практиці. Тренувальні вправи на визначення наявності обману, хабарництва, фабрикації, фальсифікації.

Практичне заняття 3.

Академічний плагіат та його різновиди. Причини виникнення академічного плагіату в середовищі здобувачів освіти. Засоби визначення наявності плагіату та заходи щодо уникнення випадків його застосування. Цитування. Перефразування. Перелік матеріалів, які не вважаються плагіатом. Тестування: визначення у поданих сюжетах виду порушення академічної доброчесності.

Змістовий модуль 2. Науковий стиль. Наукове мовлення. Культура наукового спілкування.

Лекція 2.

Стильове розмаїття мов, сфери застосування основних мовних стилів. Науковий стиль та його основні ознаки. Наукова лексика. Використання термінології. Роль тлумачних, перекладних, галузевих словників для наукової роботи. Жанри усного і писемного наукового мовлення: повідомлення, виступ, доповідь, реферат, стаття.

Практичне заняття 4.

Оволодіння науковим стилем як необхідна якість сучасної освіченої людини. Підстили наукового стилю: власне науковий, науково-популярний, науково-навчальний, науково-інформативний, науково-довідковий, науково-технічний. Головні ознаки наукового стилю. Мовні засоби, використання наукової термінології, робота з тлумачними, перекладними, галузевими словниками.

Практичне заняття 5.

Жанри наукового стилю: повідомлення, анотація, доповідь, тези, стаття. Структура наукового дослідження. Підбір матеріалу, обґрунтування нового погляду на досліджувану проблему. Висновки. Основні засоби і прийоми у структуруванні наукового матеріалу.

Практичне заняття 6.

Здійснення пошуку інформації в наукометричних базах даних. Оформлення посилань та списків використаних джерел згідно з діючими стандартами ДТСУ та міжнародними стилями цитування. Оформлення списків використаної в тексті літератури. Посилання на використані джерела з цитуванням та без цитування. Використання наукометричних технологій у підготовці до написання реферату. Вибір студентами тематики для написання рефератів.

Практичне заняття 7.

Система скорочень слів та словосполучень за рекомендаціями нового українського правопису. Порядок використання скорочень в наукових текстах. Вживання великої літери в географічних назвах, повних назвах підприємств, установ, навчальних закладів, громадських організацій, об'єднань та товариств. Абревіатури. Формування абревіатур у назвах вітчизняних та закордонних установ, закладів, організацій.

Практичне заняття 8.

Візуалізація результатів наукового дослідження на конференціях, в наукових та науково-популярних виданнях. Складання схем, графіків, порівняльних таблиць. Презентація. Постерна доповідь. Інфографіка. Інші засоби оприлюднення результатів наукових досліджень. Обговорення студентських рефератів, аналіз та оцінювання перевірених робіт.

Змістовий модуль 3. Писемне мовлення. Документ як вид писемного ділового мовлення.

Лекція 3

Забезпечення умінь та навичок здобувачів освіти у оформленні особистих та офіційних ділових паперів. Засвоєння студентами системи реквізитів, доречності їх використання та

композиційного розміщення. Закріплення знань про створення та реєстрацію ділових паперів. Ознайомлення з системою нотаріального засвідчення документів. Підготовка здобувачів освіти до писемного спілкування при налагодженні ділових стосунків із закордонними партнерами.

Практичне заняття 9.

Документ як вид писемного ділового мовлення. Юридична сила ділових паперів. Класифікація документів. Реквізити. Характерні стандартні засоби мовлення при складанні ділових паперів. Ймовірність виникнення конфліктів у діловому спілкуванні та засоби їх розв'язання за допомогою юридичної документації.

Практичне заняття 10.

Вивчення зразків оформлення особистих документів. Особливості композиційного розміщення реквізитів. Заява. Автобіографія. Резюме. Діловий лист. Застосування норм етикету при оформленні ділових паперів. Форми звертання, використання назв, титулів, посад, звань у діловому листуванні.

Практичне заняття 11.

Оформлення офіційних ділових документів. Принципи формування бланків для оформлення офіційних документів. Розміщення реквізитів. Довідка. Доручення. Розписка. Оголошення. Договір. Види печаток. Ознайомлення з системою нотаріального засвідчення документів. Контрольна робота з ділової української мови.

Практичне заняття 12.

Підведення підсумків. Аналіз контрольних робіт з ділової української мови. Обговорення можливостей практичної реалізації отриманих під час вивчення курсу знань та навичок у майбутній професійній діяльності.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність

впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення екзаменаційної сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання			Модульний контроль (контрольна робота)	Індивідуальне завдання	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3			
12	30	18	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1. СОЦІОЛОГІЧНЕ ОПИТУВАННЯ НА ТЕМУ «ЩО ВИ ЗНАЄТЕ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ?»

Цільова аудиторія: студенти університету (окремо першокурсники й окремо студенти старших курсів); викладачі університету (бажано); покоління батьків; старше покоління.

Опитник (орієнтовний)

1. Чи чули Ви про академічну доброчесність? Відповідь: Так. Ні. Потрібно зафіксувати у відсотках кількість представників кожної вікової групи, що чули/знають про академічну доброчесність.

2. Якщо респондент чув/знає: Як Ви розумієте, що таке академічна доброчесність? Якщо опитуваний не чув/не знає, запропонувати роз'яснення. Необхідно зафіксувати відсоток людей, що відмовились від пояснень.

3. Чи виголошували Ви обіцянку студента під час урочистостей з нагоди вступу до студентських лав?

4. Якщо так: Чи пам'ятаєте Ви хоча б приблизно текст обіцянки? Чи справив він на вас враження свого часу?

5. Чи чули Ви про Академічний кодекс честі? Відповідь: Так. Ні.

6. Якщо так: Чи вважаєте Ви Кодекс честі ефективним регулятором норм поведінки в університеті?

7. Чи розповідають/ли викладачі студентам університету про етичні норми поведінки? Відповідь: Так. Ні.

8. Якщо так: Як часто викладачі приділяють/ли цьому увагу?

9. Скільки часу Ви витрачаєте/ли на написання реферату? Обрати відповідь: а) один вечір; б) один день; в) декілька днів; г) більше тижня.

10. Чи приділяєте/ли Ви достатньо уваги правильному оформленню посилань, списку використаної літератури тощо? Чи це для Вас несуттєво?

11. Чи знижували Вам оцінку за неправильне оформлення реферату?

12. Чи вважаєте Ви списування злочином?

13. Якщо респондент не вважає: Як часто Ви списуєте/ли? Обрати відповідь: а) один-два рази; б) зрідка; в) постійно.

14. Чи допомагали Ви або ж чи допомагали Вам друзі під час контрольної роботи? Чи вважаєте Ви таку поведінку неприйнятною?

15. Що для Вас важливіше: отримати диплом чи знання?

16. Чи вважаєте Ви, що потрібно боротися з проявами академічної нечесності? Відповідь: Так. Ні.

17. Якщо так: Які саме механізми впливу Ви б запропонували?

18. Чи підтримуєте Ви поширену на Заході практику виключати з університетів тих студентів, які не дотримуються норм академічної доброчесності? Відповідь: Так. Ні.

На думку більшості дослідників, норми академічної доброчесності є логічним продовженням християнської моралі. Низький рівень дотримання цих норм на пострадянському просторі дослідники часто пов'язують із радянським періодом і його атеїстичним світоглядом. Тому цікаво з'ясувати, яке покоління – сучасних студентів, їхніх батьків (творців Української держави) чи покоління бабусь і дідусів (носіїв радянського світогляду) – має найменше уявлення про академічну доброчесність. Під час опитування замість терміна «академічна доброчесність» можна вживати інші зрозуміліші для респондентів терміни, наприклад «професійна етика», «наукова етика», «етичні норми» тощо.

ДОДАТОК 2 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАУКОВОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ (за О. М. Семеног)

Сфера використання

Наука, техніка, виробничі відносини.

Ознаки Офіційний характер стосунків учасників мовлення, підготовленість мовлення, переважно писемна форма мовлення у вигляді монологу, логічна послідовність викладу, однозначність, точність, стислість за інформативною насиченістю змісту, конкретність, об'єктивність викладу.

Особливості Насиченість термінами, наукова фразеологія, превалювання абстрактної лексики, застосування форми однини у значенні множини, вживання переважно іменників, багатокомпонентних складних речень.

Функція Наукове спілкування.

Тип мовлення Міркування; використання опису і розповіді як способів аргументації в міркуванні.

Підстилі наукового стилю та їх жанрові різновиди (за О. М. Семеног)

Різновид наукового стилю. Жанрові різновиди

Власне науковий: Статті, дисертації, монографії, наукові доповіді.

Науково-популярний: Нариси, книги, лекції.

Науково-навчальний: Підручники, навчальні посібники, програми, збірники вправ, лекції, конспекти.

Науково-інформативний: Реферати, анотації, рецензії, відгуки, огляди, есе, резюме.

Науково-довідковий: Словники, енциклопедії, довідники, каталоги.

Науково-технічний: Інструкції, патенти, авторські свідоцтва, доповідні записки, службові листи, промислова реклама.

Науково-діловий: Наукові звіти, довідки про впровадження результатів досліджень, угоди про наукову співпрацю.

Науково-публіцистичний: Науково-публіцистична стаття, хроніка, науковий огляд, наукове інтерв'ю, репортаж.

Науково-фантастичний: Фантастичні оповідання, повісті, романи.

ДОДАТОК 3 МЕТОДОЛОГІЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ ЗАЛІКУ ГРУПОВИЙ ПРОЕКТ «КОДЕКС ЧЕСТІ НАШОЇ ГРУПИ»

Крок 1: визначити одного або декількох студентів (координатор або своєрідна ініціативна група), які надалі координуватимуть процес розробки, написання і презентації кодексу честі, комунікуватимуть з викладачем з усіх практичних питань, що виникатимуть у процесі підготовки;

Крок 2: запропонувати студентам ознайомитись із питанням про функціонування кодексу честі (матеріали Лекції 2, джерела й література до неї), з конкретними кодексами честі американських та українських вишів (матеріали семінару 2);

Крок 3: розробка стратегії укладання кодексу групою; плану роботи; визначення координатором або ініціативною групою відповідальних за конкретні ділянки роботи;

Крок 4: написання «Кодексу честі групи»; оптимальний рекомендований обсяг – 4-6 ст. тексту і список використаних джерел і літератури (які група подає викладачеві напередодні заліку);

Крок 5: презентація «Кодексу честі групи» на заліку координатором або ініціативною групою (рекомендовано у форматі power-point) із подальшим обговоренням як змісту кодексу, так і усіх процедурних моментів групою;

Крок 6: оцінювання групового проекту. Викладач оцінює проект, враховуючи його текстову форму, презентацію і обговорення, а натомість координатор чи представники ініціативної групи визначають за 100% шкалою участь кожного студента чи студентки у підготовці проекту.

Таким чином, залік дозволяє студентам на практиці виявити усі здобутті в ході навчання знання, навички і вміння (синтез теоретичні знання – формування бібліографії до проекту – написання тексту – публічна презентація і обговорення, а також виконання як індивідуальних, так і групових завдань) і долучитися до формування академічної культури у власному виші, а

викладачеві оцінити їхню роботу і, у разі необхідності, скоригувати підсумкову оцінку за курс.

Своєрідну «інструкцію» щодо розробки кодексу честі можна знайти у збірнику:

Впровадження етичних норм діяльності студентського самоврядування / [М.Д. Городок, В.Г. Павлюк, В.М. Стах, О.В. Пустовойтов]; упор. А.В. Карташов та ін. – Житомир: Житомирський обласний центр молодіжних ініціатив, 2009. – С. 21-45.

ДОДАТОК 4 **ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ (60 год)**

1. Вважається, що освіта, мораль і право нерозривно пов'язані. Поясніть у письмовій формі Ваш погляд на проблему.

2. Дослідники укладають переліки «смертних гріхів» освітньої політики і практики. Зокрема, до одного з цих переліків потрапили такі характеристики як: зарозумілість, заздрість, інертність, гнів, марнотратство тощо. Складіть власний перелік із 10 позицій (за значимістю), обґрунтуйте кожну з них.

3. Напишіть есе на одну з тем: «Ідеальний викладач очима студента», «Ідеальний працівник очима керівника».

4. Перерахуйте відомі Вам прояви академічної нечесності та розкрийте їхню сутність.

5. На думку українського дослідника Олександра Пронкевича, Кодекс честі в американському університеті – «це не кодекс честі в дусі іспанського театру Золотої доби, не моральний кодекс героїв Гемінгвея і не моральний кодекс будівника комунізму, а кодекс у вузькому юридичному значенні цього слова, де значну увагу приділено визначенню термінології, точним описам процедур та іншим подібним речам. Усе відбувається як у суді». Чи погоджуєтесь Ви із висловленою оцінкою? Який різновид кодексу, на Ваш погляд, прийнятніший для українських вищих навчальних закладів: моральний кодекс чи кодекс за американським взірцем? Висловіть Ваші думки у вигляді есе.

6. В американських університетах існує практика заохочення тих студентів, які інформують керівництво закладу про виявлені ними прояви академічної нечесності. Як Ви ставитися до цієї політики? Чи можливо запровадити таку практику в українських вишах? Висловіть свій погляд на проблему в письмовій формі.

7. Підготуйте презентацію на тему: «Плагіат у мистецтві». Можна підготувати декілька презентацій за видами мистецтва, наприклад «Плагіат у музиці», «Плагіат у кіномистецтві» тощо. У своїй презентації зверніть особливу увагу на морально-етичний аспект проблеми, на прояви суспільного осуду будь-яких форм плагіату.

8. Дослідницька робота підвищеної складності: Встановити перелік інституцій, які відповідають за захист авторського права в Україні / рідному місті студента. На власноруч зробленій мапі України / рідного міста позначити місцезнаходження цих установ.

9. Хосе Ортезі-і-Гассету належать такі слова: «Дивуватися, подивляти – це початок розуміння. Це розвага й розкіш, властиві інтелектуалові... Його властивість – це здивовані очі». Що мав на увазі іспанський філософ? Висловіть свої думки в письмовій формі. Також перерахуйте якомога більше характеристик, властивих інтелектуалові.

10. Уявіть ситуацію: через 10 років Ви стали визначним дослідником в обраній Вами галузі. Ви зробили наукове відкриття (наприклад, винайшли ефективні пігулки від кашлю). Однак Ваш винахід украли і привласнили інші люди. Ви прагнете відстояти своє право на інтелектуальну власність. Опишіть покровоко Ваші дії.

11. Академічна чесність – не абстракція, а дуже практична річ. Напишіть есе на тему: «Що дасть мені в майбутньому дотримання норм академічної доброчесності в університеті?»

12. Які традиції академічного спілкування існують у Вашому університеті? Розгляньте окремо взаємини у студентському й викладацькому середовищах. Особливу увагу зверніть на стосунки студентів і викладачів. Чи всі традиції відповідають вимогам академічної доброчесності? Чи хотіли б Ви щось змінити? Очікуваний результат – есе на 1 сторінку.

13. Уявіть ситуацію: із двох суміжних дисциплін (наприклад, з «Історії України» та «Історії української культури») Ви отримали дуже схожі теми для рефератів. Ви сумлінно

підготували реферат з однієї дисципліни. На написання ще одного реферату у Вас не вистачило сил або ж бажання. Ви двічі здали на перевірку один і той же реферат тільки під різними назвами. Згідно з принципами академічної доброчесності, Ви вчинили неправильно, адже потрібно робити оригінальну роботу з кожної дисципліни. А що Ви думаєте з цього приводу? Чи виправдовує студента той факт, що він сумлінно виконав один реферат? Висловіть свої думки письмово.

14. Не всі американські університети мають Кодекси честі, з-поміж них і Гарвардський університет. Свого часу 25-й президент цього університету професор Дерек Бок ініціював обговорення щодо ухвалення університетського Кодексу честі. На його думку, «важливим є не Кодекс честі як такий, а процес обговорення та зусилля, які докладаються для створення середовища академічної чесності та взаємної довіри». Чи поділяєте Ви думку професора?

Порівняйте погляди Бока на Кодекс честі та французького дослідника Жозефа Ернеста Ренана на націю. Очікуваний результат – есе на 1 сторінку.

15. Як правило, Етичний кодекс викладача містить такі вимоги як повага до учасників академічного процесу, толерантність, забезпечення рівноправності студентів. Чи повинна поширюватися повага викладача на батьків і родичів студента? У чому, на Ваш погляд, має полягати толерантність викладача? Яким чином викладач має забезпечувати рівноправність студентів. Проілюструйте своє есе конкретними життєвими ситуаціями.

16. Згідно з висновками Міністерства освіти і науки України, «більше половини того, що називається саме «кодексом честі студента», – це короткі брошури-пам'ятки чи переліки деклараційного характеру, що виголошуються на посвяті в студенти. [...] це поняття сприймається як набір загальних фраз, із яким студент ознайомлюється лиш раз при вступі (якщо ознайомлюється), аби за час навчання успішно його забути. Цей висновок підкріплює і той факт, що згідно з результатами контент-аналізу відповідальність за порушення прописана майже в усіх повноцінних нормативних документах та, за винятком одного випадку, не згадується в брошурах і переліках». Чи погоджуєтеся Ви з оцінками аналітиків МОН? Опишіть письмово Ваш власний досвід: як відбувалася посвята, чи виголошували Ви обіцянку студента, як відбулося Ваше знайомство з Кодексом честі студента чи аналогічним документом? Чи змінилося щось у Вашому сприйнятті університету після знайомства з Кодексом честі / аналогічним документом? Чи насправді так необхідно, щоб у Кодексі честі прописувалася відповідальність за порушення норм академічної доброчесності?

17. На думку аналітиків Міністерства освіти і науки України, найкращі (за змістом) Кодекси честі студента мають такі університети (перша п'ятірка): 1. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» 2. Таврійський державний агротехнологічний університет 3. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника 4. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича 5. Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету. Ознайомтеся з Кодексами честі цих університетів, дійдіть власного висновку щодо того, який із Кодексів найкращий. Якщо це можливо порівняйте Кодекс честі Вашого університету (або аналогічний документ) із прочитаними Кодексами. Зробіть висновок щодо якості Кодексу честі студента Вашого університету. Порівняйте Вашу оцінку з думкою аналітиків МОН (див. «Аналітичну довідку...» у Списку джерел). Прокоментуйте письмово такий факт: у переліку університетів із найкращими (за змістом) Кодексами честі студента на 2-му місці опинився Таврійський державний агротехнологічний університет. На думку аналітиків Міністерства освіти і науки України, Кодекс честі цього університету – це копія Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» (1-ше місце). Однак у Кодексі немає вказівки на першоджерело. Для порівняння: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (3-є місце) теж взяв за основу Кодекс честі «КПІ», але він прямо посилається на свою першооснову, його переосмислено і доопрацьовано. Чи має право Кодекс честі Таврійського університету обіймати 2-ге місце? Чи не є укладання цього Кодексу та його високе місце в рейтингу відходом від принципів академічної доброчесності?

18. У письмовій формі порівняйте особливості наукового й науково-популярного стилів. Виділіть щонайменше 5 відмінностей.

19. Посилання на використану літературу в Україні та закордоном суттєво відрізняються.

Навчальний посібник «Українська мова і література. Підготовка до ЗНО і вступу до КНУБА»/Укр. Київ: КНУБА, 2019 – 17,7д.а. в кожному виданні особисто співавтора.

Оберіть 3 статті, опубліковані у фахових виданнях. (Для цього з'ясуйте, що таке фахове видання. Перегляньте перелік фахових видань із Вашої спеціальності.) Зробіть посилання на обрані статті у 3-х закордонних журналах, так ніби Ви надіслали їм для публікації власні статті, а 3 обрані Вами статті є у списку використаної Вами літератури. (З'ясуйте вимоги кожного видання до оформлення статей.) Пам'ятайте, що статті, опубліковані українською мовою, спочатку потрібно транслітерувати, а лише згодом перекласти на іноземну мову. (З'ясуйте що таке транслітерація.)

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА ДО КУРСУ

ДЖЕРЕЛА

Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – Введ. з 01.07.2016. – К.: УкрНДНЦ, 2016. – 16 с.

Етичний кодекс ученого України. К.: Видавничий дім «Академперіодика» НАН України, 2009. 16 с.

Code of ethics of the Ukrainian Fulbright Association. Етичний кодекс членів Фулбрайтівського товариства України / Харківська правозахисна група. Харків: Права людини, 2008. 32 с.

Підручники

Авторське право для бібліотекарів: підручник. Пер. з англ. О. Васильєва. К.: ТОВ «ІММ «ФРАКСІМ», 2019. 196 с.

Орлюк О.П., Андрощук Г.О., Бутнік-Сіверський О.Б. та ін. Право інтелектуальної власності: акад. курс: підруч. для студ. вищих навч. закладів. За ред. О.П. Орлюк, О.Д. Святоцького. К.: Вид. дім «Ін Юре», 2019. 696 с.

Партико З.В. Основи редагування. Основи редагування: у 2 кн. 3-тє вид., переробл. і допов. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. Кн. 1 : підручник. 332 с.

Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підруч. 2-е вид., випр. і доп. К.: Алерта, 2018. 696 с.

Навчальні посібники

Репіна І.Ю., Плотникова Л.Ф. Українська мова і література. Підготовка до ЗНО і вступу до КНУБА: Навч. посіб. Київ: КНУБА, 2019.

Бралатан В.П., Гуцаленко Л.В., Здирко Н.Г. Професійна етика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2020. 252 с.

Бутенко Л.В. Мовлення ділових людей на нарадах, засіданнях, зборах: навч. посіб. для студ. нефілол. спец. 2-е вид., доп. і випр. Алчевськ: ДГМІ, 2019. 253 с.

Гриценко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2020. 624 с.

Етика ділового спілкування: навч. посіб. За ред. Т.Б. Гриценко, С.П. Гриценко, Т.Д. Іщенко та ін. К.: Центр учбової літератури, 2019. 344 с.

Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2019. 360 с.

Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посіб. з алгоритмічними приписами. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2019. 392 с.

Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Академічне письмо: навч. посібник. Кривий Ріг, 2019. 130 с.

Семенов О.М., Фаст О.Л. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2018. 220 с.

Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. 2-ге вид., стереотип. К.: ВЦ «Академія», 2018. 216 с.

Ходаківський Є.І., Якобчук В.П., Литвинчук І.Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 276 с.

Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: навч. посіб. 6-е вид., випр. і доп. К.: Алерта, 2020. 301 с.

Ястремська О.О. Інтелектуальна власність: навч. посіб. Харків: Вид. ХНЕУ, 2018. 124 с.

Яхонтова Т.В. Основи англомовного наукового письма: навч. посіб. для студентів, аспірантів і науковців. 2-ге вид. Львів: ПАІС, 2017. 220 с.

Bailey S. Academic writing: a handbook for international students. 3rd ed. London, New-York: Routledge, 2019. 314 p.

Курси та конспекти лекцій

Берегова Г.Д. Ділова українська мова. Курс лекцій: навч.-метод. посіб. Херсон: Айлант, 2021. 240 с.

Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с. URL: <http://surl.li/lxeps>.

Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо». ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.

Методичні посібники та рекомендації

Плотникова Л.Ф., Репіна І.Ю., Сметанська М.І. Українська мова за професійним спрямуванням. Методичні вказівки до виконання практичних занять і самостійної роботи для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання. Київ: КНУБА, 2021.

Плотникова Л.Ф., Репіна І.Ю. Основи академічної доброчесності і академічного письма. Методичні вказівки до виконання практичних занять і самостійної роботи для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання. Київ: КНУБА, 2022.

Плотникова Л.Ф., Репіна І.Ю., Дикарева Л.Ю. Основи академічного письма: методичні рекомендації, тези лекцій та практичні завдання для студентів усіх спеціальностей. Київ-Тернопіль: КНУБА, ФОП Шпак В.Б., 2022. 76 с.

Гальченко С.І., Силка О.З. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посіб. Черкаси: АММО, 2015. 93 с.

Кісельова А., Завальська Л. Основи академічного письма : навч.-метод. посіб. Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 69 с. URL.: <http://surl.li/lxeos>.

Колоїз Ж. В. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с. URL: <http://surl.li/lprjcs>.

Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.

Основи наукового мовлення: навч.-метод. посіб. Уклад.: О.А. Бобер, С.А. Бронікова, Т.Д. Єгорова та ін.; за ред. І.М. Плотницької, Р.І. Ленди. К.: НАДУ, 2018. 48 с.

Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. К., 2016. 61 с. URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Academic_Writing_Course.pdf.

Zobel J. Writing for Computer Science. 3rd ed. London: Springer-Verlag London Ltd, 2019. 285 p.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. К.: Таксон, 2019. 234 с.

Андрущенко В.П. Основні характеристики європейської університетської освіти та можливості їх реалізації в системі освіти України. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи»*. К., 2018. Вип. 26. – С. 3–15.

Бойко Р.В., Фролов М.О. Без компіляцій і плагіату! *Бюлетень ВАК України*. К., 2018. № 12. С. 11–13.

Бойченко М. Гідність, цілісність і успішність: академічні та громадянські чесноти. *Філософська думка*. К., 2019. № 5. С. 110–122.

Бойченко Н.М. Етичні аспекти університетських цінностей. *Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник*. К.: Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2018. № 1 (1). С. 37–43.

Войтел С. Підготовка роботи до публікації. *Морфологія*. Дніпропетровськ, 2018. Т. VII, №1. С. 101–102.

Гончаренко С. Етичний кодекс ученого. Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський національний педагогічний ун-т імені В.Г. Короленка. *Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр.* Київ-Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2018. Вип. 1. С. 25–34.

Гуманенко О.О. Місце рецензії в історії наукової періодики. *Наукові записки Української академії друкарства. Серія «Соціальні комунікації»*. Львів, 2019. Вип. 1 (50). С.15–20.

Гунчак В.М., Чепига М.П. Кодекс честі викладача як перешкода академічній нечесності і поблажливості. *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького*. Львів, 2020. Т. 13, № 3 (49). С. 14–23.

Джонс Р.М. Академічна корупція в Україні. *Прозорість і корупція в системі вищої освіти України: зб. матер. конф.* (21–22 листоп. 2015 р., м. Львів). К.: Таксон, 2016. (Серія «Вища освіта в сучасному світі»). С.261–268.

Дикань С.А. Плагіат в освіті: походження, причини та шляхи подолання. *Безпека життєдіяльності: всеукр. наук.-попул. журн.* К., 2018. № 5. С. 16–20.

Добко Т. Академічна культура як необхідна передумова ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії. *Дух і літера. Спец. вип. «Університетська автономія»*. К., 2018. № 19. С. 93–102.

Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. Пер. за ред. О. Глотова. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 224 с.

Євсєєва Г.П., Савицький М.В. Основні вимоги до якісного оформлення наукових публікацій. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. Дніпропетровськ, 2018. № 8. С. 54–62.

Женченко М.І. Оформлення публікацій у наукових журналах і збірниках: вимоги стандартів та видавничі реалії (на прикладі наукових видань НАН України). *Наука України у світовому інформаційному просторі*. К.: Академперіодика, 2018. Вип. 5. С. 125–136.

Інграффіа Т., Швальбе К.-Х. Інструкція з написання наукової статті. *Морфологія*. Дніпропетровськ, 2017. Т. VII, № 1. С. 96–100.

Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. пр.* К., 2018. Ч. 21. С. 61–71.

Кульчицька О.О., Дойчик М.В. Академія як простір свободи. *Проблеми розвитку науки та освіти: теорія і практика: матер. міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку науки та освіти: теорія і практика»* (м. Київ, 29–30 квітня 2016 р.). ГО «Інститут освітньої та молодіжної політики»; Наук.-навч. центр прикладної інформатики НАН України. К.: ГО «ІОМП», 2016. С. 12–17.

Медведєв І.А. Державне управління розвитком університету: теоретично-прикладний аспект. Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2018. 220 с.

Медведєв І.А. Ідея класичного університету: динаміка ціннісних орієнтацій в контексті державного управління. *Економіка та держава*. К., 2018. № 9. С. 77–82.

Рижак Л. Євроінтеграція вищої освіти України: аксіологічний вимір. *Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія «Філософські науки»*. Львів, 2018. Вип. 11. С. 27–37.

Ромакін В.В. Академічна етика як передумова верховенства права. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія «Педагогіка»*. Миколаїв, 2018. Вип. 33, Т.46. С. 174–179.

Ромакін В.В. Академічна чесність у вищій освіті. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія «Педагогічні науки»*. Миколаїв, 2017. Вип. 7, Т. 20. С. 24–28.

Селігей П.О. Науковий жаргон очима письменників і філософів. *Мовознавство*. К., 2017. № 5. С. 53–67.

Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: Монографія. НАН України. Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.

Сміт Р. Про недобросовісну практику наукових досліджень. *Морфологія*. Дніпропетровськ, 2019. Т. 1, № 3. С. 106–111.

Тихонкова І.О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням). *Наука України у світовому інформаційному просторі: [зб. наук. пр.]*. НАН України. К., 2017. Вип. 11. С. 100–106.

Тицька Я.О. Академічна доброчесність як елемент системи забезпечення якості освіти. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. Одеса. 2018. - №34. С. 4-7.

Тодорова І. Компоненти академічної доброчесності студентів та умови її формування. *Витоки педагогічної майстерності. Сер.: Педагогічні науки*. Полтава. 2019. Вип. 4. С. 199-205.

Томахів М.В. Англomовний науковий дискурс: сучасний стан та перспективи подальших досліджень. *Одеський лінгвістичний вісник*. Одеса, 2019. № 5. С. 154–157.

Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні : *Матер. круглого столу* (30 вересня 2016 р., м. Київ) ; за заг. ред. проф. В.Л. Федоренка ; Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Мін'юсту. К. : Видавництво Ліра-К, 2016. 96 с.

Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. 320 с.

Цокур О.С. «Кодекс честі» в системі вищої освіти США. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. Черкаси, 2019. Вип. 150. С. 57–62.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Академічне письмо та бібліографія. URL: bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1.

Аналітична довідка за результатами дослідження практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України. URL: mon.gov.ua/content/Новини/.../academichna-dobrochesnist.pdf.

Етичний кодекс викладача та студента [Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу]. URL: http://nung.edu.ua/files/attachment_news/etic_codex.pdf.

Кодекс честі викладача державного вищого навчального закладу [Криворізький національний університет]. URL: ktu.edu.ua/uploads/files/.../kodex_vykladacha.doc.

Кодекс честі Національного технічного університету України КПІ. URL: <http://kpi.ua/code>.

Пан бібліотекар. Блог про бібліотечну справу та інформаційні технології. URL: www.бібліотекар.укр/.

Про Етичний кодекс ученого України. URL: www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-090415-2-0.pdf.

Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP). URL: <http://www.saiup.org.ua/>.

Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: DSpace. URL: ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.

Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернет-ресурсів. URL: <https://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>.